

Samenwerken en verbinden

Elke Nederlandse regio kiest momenteel een eigen biobased focus en strategie. Ondanks dat een decentrale aanpak voordelen biedt, zoals snel kunnen schakelen met partners dichtbij, zijn er ook nadelen, zoals een gebrek aan afstemming en de kans op dubbele projecten. Als Regionale Ontwikkelings Maatschappijen (ROM's) en Syntens willen wij in samenwerking de lokale en regionale initiatieven rond de biobased economy overstijgen en de verbindingen tussen de verschillende initiatieven leggen.

Door Adriaan van Loon (NV BOM), Eisse Luitjens (NV NOM) en Jan Henk Verburg (Syntens)

Vanuit elke regio is bekend welke clusters er zijn (zie kader) en wat de lopende projecten zijn. Op basis van deze informatie zijn de regio's ten opzichte van elkaar geïmponeerd en is duidelijk

waar en hoe ze elkaar kunnen versterken en/of aanvullen en hoe de koppelingen te leggen zijn (via onder meer programmering). Bovendien is elke ROM zowel individueel als gezamenlijk bezig om een beeld te krijgen – via het midden- en kleinbedrijf en grote ondernemingen – van interessante ontwikkelingen en biobased kansen in de nabije toekomst. Die ontwikkelingen en kansen worden primair geformuleerd als business mogelijkheden. De rol van de ROM's in samenwerking met Syntens is om per regio, maar ook regio-overstijgend, clusters te ontwikkelen die nieuwe applicaties realiseren en deze versneld op de markt kunnen introduceren. Hiermee laten we zien dat regio's in hun focus en de regio's samen door verbindingen te maken de biobased economy echt tot reële waarde kunnen maken.

Proces

De transitie naar een biobased economy is een proces en beweging die wereldwijd al tien jaar gaande is. Waar de huidige oliegebaseerde industrie al meer dan vijftig jaar zijn installaties heeft opgebouwd en dientengevolge tegen lage prijzen en hoge kwaliteit kan produceren, staat de biobased economy nog in haar kinderschoenen. Nieuwe biobased producten en processen zijn nog maar beperkt aanwezig en de omzet van de bijbehorende industrie is nog laag. De potentie en interesse is desalniettemin groot. De wereldwijde groei voor de biobased markt is circa dertien procent per jaar en de geschatte marktomsang voor het jaar 2021 is 153 miljard euro. Met die wetenschap is het logisch dat de

biobased economy hoog op de beleidsagenda van Europese en nationale overheden staat. In landen als België, Canada, Duitsland en Frankrijk worden al geruime tijd inspanningen gedaan om economische kansen te grijpen en de positie van de industrie te versterken. Een studie uit 2010 van Bloomberg bevestigde al dat Europa de kans heeft om een volledig nieuwe industrie op basis van bio-ethanol en biochemische producten te ontwikkelen met een omzet van eenendertig miljard euro en één miljoen nieuwe arbeidsplaatsen in 2020! Samenwerking van Nederland met andere landen is dus essentieel voor zowel de economie als het klimaat.

Binnenland

Tegelijkertijd is er ook in ons eigen binnenland veel aandacht voor de biobased economy. Voor Nederland is de uitdaging groot. Traditiegetrouw leveren de sectoren chemie, high tech systems, energie, agro en food een zeer grote bijdrage aan zowel de werkgelegenheid als het bruto nationaal product en export. Door al deze en andere relevante sectoren zoals logistiek samen te brengen, ontstaat een nieuwe groene chemie en energie in een agrowereld die de grondstoffen van de toekomst gaat leveren. In 2011 is, vanuit het Topsectorenbeleid van de Rijksoverheid waar de biobased economy een cross-sectoraal thema is, hard gewerkt aan een biobased kennis- en innovatieagenda. Uiteindelijk moet een brede aanpak ontstaan, variërend van technologische tot maatschappelijke aspecten. In een biobased economy zullen immers nieuwe

NADER UITGELEGD...

Biobased economy

De biobased economy gaat uit van de kracht van natuurlijke processen, het sluiten van kringlopen en het zoveel mogelijk in één regio gebruikmaken van lokale producten en het hergebruiken van reststromen. Eenvoudig gedefinieerd beoogt het productie op basis van natuurlijke grondstoffen in plaats op basis van fossiele grondstoffen als olie of gas. Duurzaam produceren staat daarmee centraal. De biobased keten is daarbij grofweg in te delen in drie delen: de bronkant, de verwerkingskant en de afzetkant. Te allen tijde moet gestreefd worden naar een zo hoog mogelijke verwaarding van de biomassa, zodat er zo min mogelijk waardevolle energie verloren gaat.

Legenda

- 1 = Biobased Noord Nederland: groene chemie, eiwitten en bio-energie
- 2 = Regio Emmen: toepassing biopolymeren
- 3 = Wageningen: cellulose bioraffinage, Food & Biobased Research
- 4 = Greenport Venlo/BioTransitieHuis: biobased tuinbouw toepassing en agroraffinage
- 5 = Chemelot: DSM, Sabic, biobased materialen
- 6 = BE-Basic: witte biotechnologie
- 7 = Biobased Delta: Green Chemistry Campus (performance materials, agro functionals en green coating), Biopark Terneuzen en Bioport Rotterdam
- 8 = Bio Base Europe: pilot plant bioraffinage en biobrandstoffen

ketens ontstaan. Ketens tussen sectoren die op dit moment elkaar nog weinig raken, van agro tot energie, chemie en papier. Samenvattend: als ROM's en Syntens zijn wij overtuigd dat de 'triple helix'-aanpak (samenwerking tussen ondernemers, overheden en onderzoekers) essentieel is waarbij samengewerkt wordt tussen en binnen deze regio's in Nederland, maar ook in de grensregio's met Duitsland en België.

In de komende edities van Biobased Economy Magazine zullen wij enkele initiatieven nader bespreken. Uit een studie van Bicare is gebleken dat er door heel Nederland tal van biobased initiatieven zijn, vrijwel in alle landen in de Europese Unie bioraffinageprogramma's ontwikkeld worden, veel initiatieven zich richten op het maken van energie en dat het veelal een mix is tussen onderzoeksprojecten en pilot projecten. Echter, er is nog nauwelijks gepoogd te komen tot (inter)nationale samenwerking en afstemming. Hoe kunnen we kansen samen beter oppakken en realiseren? Als ROM's en Syntens zullen wij onze rol nemen en samen met u de uitdaging aangaan om te komen tot samenwerking!

De Nederlandse regio's

In verschillende regio's in Nederland vinden op dit moment activiteiten plaats op het gebied van de biobased economy. Of het nu om Noord-Nederland met biogas en biomaterialen, Zuid-Nederland met groene en bruine grondstoffen, of de Randstad met groene chemie gaat; overal in Nederland biedt de systeeminnovatie die de biobased economy met zich meebrengt kansen.

Er zijn een aantal regio's met veel potentie voor biobased activiteiten (zie kaart). Dit komt door de aanwezigheid van:

- havens en andere logistieke infrastructuur;
- chemische, agro- en andere relevante industriesectoren;
- kennisinstellingen, onderzoeksinstituten en universiteiten;
- biomassaproductie.